

NDIORO NDIAYE

Ndioro Ndiaye, directora general adjunta de l'Organització Internacional per a les Migracions (OIM), opina que el fenomen migratori té un enorme potencial per al desenvolupament, tot i que planteja un important desafiament: les remeses poden ser un poderós estímul per al desenvolupament de les comunitats d'origen però, al mateix temps, aquestes comunitats no han de perdre el capital humà necessari per utilitzar aquest ingrés d'una manera productiva.

Ndioro Ndiaye, directora general adjunta de la Organización Internacional para las Migraciones (OIM), opina que el fenómeno migratorio tiene un enorme potencial para el desarrollo, aunque plantea un importante desafío: las remesas pueden ser un poderoso estímulo para el desarrollo de las comunidades de origen pero, al mismo tiempo, estas comunidades no deben perder el capital humano necesario para utilizar ese ingreso de forma productiva.

Carmen Ortega / Dirección General de Cooperación

© ICRC / B. Heger / Liberia

Nascuda després de la Segona Guerra Mundial

com una organització intergovernamental per ressituar persones desplaçades, refugiats i emigrants europeus, l'OIM ha adquirit amb els anys una àmplia experiència en la gestió dels fluxos migratoris a escala mundial. A través de les 280 oficines en més de 100 països, aquesta organització desplega una àmplia varietat de programes, que tenen com a principals esferes d'acció: la migració i el desenvolupament, la migració facilitada, la reglamentació de la migració i la migració forçada. L'OIM ha actuat en nombrosos països en desenvolupament i zones de conflicte com ara Moçambic, Angola, Ruanda, Txexènia, Bòsnia i Hercegovina, Kosovo, Timor i l'Afganistan. A l'Amèrica Llatina ha donat suport en els processos de desmobilització de Guatemala, Haití i Colòmbia.

La senyora Ndioro Ndiaye (Bignona, Senegal, 1946) fou ministra de Desenvolupament Social i ministra de la Dona, la Infància i la Família al Senegal, i participà activament en l'organització de la primera cimera mundial a favor de la infància (1990) i de la dona (1995). Vàrem tenir l'oportunitat d'entrevistar-la durant la seva estada a Mallorca com a ponent del II Seminari d'Immigració i Codesenvolupament de les Illes Balears.

Nacida después de la Segunda Guerra Mundial

como una organización intergubernamental para reasentar a personas desplazadas, refugiados y emigrantes europeos, la OIM ha adquirido con los años una amplia experiencia en la gestión de los flujos migratorios a escala mundial. A través de sus 280 oficinas en más de 100 países, esta organización despliega una amplia variedad de programas, que tienen como principales esferas de acción: la migración y el desarrollo, la migración facilitada, la reglamentación de la migración y la migración forzada. La OIM ha actuado en numerosos países en desarrollo y zonas de con-

flicto como Mozambique, Angola, Ruanda, Chechenia, Bosnia-Herzegovina, Kosovo, Timor y Afganistán. En América Latina ha prestado apoyo en los procesos de desmovilización en Guatemala, Haití y Colombia.

La señora Ndioro Ndiaye (Bignona, Senegal, 1946), fue ministra de Desarrollo Social y ministra de la Mujer, la Infancia y la Familia en Senegal, y participó activamente en la organización de la primera cumbre mundial a favor de la infancia (1990) y de la mujer (1995). Tuvimos ocasión de entrevistarla durante su estancia en Mallorca como ponente del II Seminario de Inmigración y Codesarrollo de las Illes Balears.

Cooperant - Les persones abandonen els seus llocs d'origen a la recerca de millors condicions de vida, però cercant també llibertat, justícia i igualtat d'oportunitats. Els processos migratoris han estat sempre presents al llarg de la història, però, quina impressió té sobre el fenomen migratori actual?

Cooperant - *Las personas abandonan sus lugares de origen en busca de mejores condiciones de vida, pero buscando también libertad, justicia e igualdad de oportunidades. Los procesos migratorios han estado siempre presentes a lo largo de la historia pero, ¿qué impresión tiene usted sobre el fenómeno migratorio actual?*

Ndioro Ndiaye - La migració és una de les qüestions fonamentals de la nostra època i la seva importància i complexitat seguiran augmentant mentre continuïn produint-se les grans diferències de desenvolupament, democràcia i demografia entre les diverses regions del món.

El 2005 el nombre de migrants internacionals assolí els 191 milions, 36 milions més que el 1990.

Assistim, malgrat això, a un canvi substancial en la percepció del fenomen migratori. Tal com assenyalam en el nostre Informe sobre las Migraciones en el Mundo 2005, moltes

de les preocupacions al voltant de la migració, com la pèrdua de llocs de feina, els salaris baixos, més despeses en la seguretat social i la creença que la migració és una espiral totalment fora de control, són contràries a la realitat. Ara, comencem a conèixer les contribucions econòmiques, socials i culturals dels migrants.

Tot i que aquesta nova percepció no ha colpit encara els governs de la majoria de països que, malauradament, continuen contemplant els assumptes relatius a la migració des dels seus ministeris d'interior i no des de les institucions relacionades amb el desenvolupament.

Ndiro Ndiaye - *La migración es una de las cuestiones fundamentales de nuestra época y su importancia y complejidad seguirán aumentando mientras continúen produciéndose las grandes diferencias de desarrollo, democracia y demografía entre las diversas regiones del mundo.*

En 2005 el número de migrantes internacionales alcanzó los 191 millones, 36 millones más que en 1990.

Estamos asistiendo, sin embargo, a un cambio sustancial en la percepción del fenómeno migratorio. Tal como señalamos en nuestro Informe sobre las Migraciones en el Mundo 2005, muchas de las preocupaciones en torno a la migración,

En regions com Europa, on el ritme de creixement de la població és molt lent o està estancat, els treballadors estrangers ajuden a subsidiar els sistemes de pensions que no tenen fons, a prevenir la despoblació de les ciutats i a revitalitzar els mercats immobiliaris. A més, en contra del que es pensa, el treball dels migrants sol ser complementari al de la població nativa, que pot dedicar-se a feines més productives i millor remunerades. Molts treballs en els sectors de l'agricultura, la construcció i la restauració, no atrauen els treballadors nadius, per la qual cosa aquests sectors prosperen gràcies a la mà d'obra migrant. Com també passa amb el treball domèstic i la cura dels nins i d'ancians, que queda a mans de dones migrants.

De tota manera, no podem oblidar els costos, socials, econòmics i polítics que comporta la migració. En els països d'origen, els pot privar dels seus ciutadans més capaços, separar famílies i que l'economia nacional es torni dependent de les remeses. Mentrestant, la desprotecció que genera la creixent selectivitat de les polítiques d'admissió dels immigrants, que no van alhora amb les polítiques d'integració, pot generar tensions socials, amenaçar la seva dignitat i violar els seus drets.

© IOM / Indonesia

© OIT / P. Deloche / Francia

como la pérdida de empleos, los bajos sueldos, mayores gastos en la seguridad social y la creencia de que la migración es una espiral totalmente fuera de control, son contrarias a la realidad. Ahora, estamos empezando a conocer las contribuciones económicas, sociales y culturales de los migrantes.

Aunque esta nueva percepción no ha calado todavía en los gobiernos de la mayoría de países que, desafortunadamente, continúan contemplando los asuntos relativos a la migración desde sus ministerios de interior y no desde las instituciones relacionadas con el desarrollo.

C. - Les investigacions mostren que les migracions reporten beneficis tant als països d'origen com als de destinació, en quin sentit?

C. - *Las investigaciones muestran que las migraciones reportan beneficios tanto a los países de origen como a los de destino, ¿en qué sentido?*

N. N. - En els països en desenvolupament les remeses tenen un gran impacte en la reducció de la pobresa, en la reserva de divises i en la balança de pagaments; com també el té la transferència de coneixements i d'habilitats dels migrants en els seus països d'origen.

N. N. - *En los países en desarrollo las remesas tienen un gran impacto en la reducción de la pobreza, en la reserva de divisas y en la balanza de pagos; como también lo tiene la transferencia de conocimientos y de habilidades de los migrantes a sus países de origen.*

En regiones como Europa, donde el ritmo de crecimiento de la población es muy lento o está estancado, los trabajadores extranjeros ayudan a subsidiar los sistemas de pensiones que carecen de fondos, a prevenir la despoblación de las ciudades y a revitalizar los mercados inmobiliarios. Además, en contra de lo que se piensa, el trabajo de los migrantes suele ser complementario al de la población nativa, que puede dedicarse a empleos más productivos y mejor remunerados. Muchos trabajos en los sectores de la agricultura, la construcción y la restauración, no atraen a los trabajadores nativos, por lo que estos sectores prosperan gracias a la mano de obra migrante. Como también sucede con el trabajo doméstico y el cuidado de niños y de ancianos, que queda en manos de mujeres migrantes.

De todos modos, no podemos olvidar los costos, sociales, económicos y políticos que trae consigo la migración. En los países de origen, puede privarlos de sus ciudadanos más capaces, separar familias y que la economía nacional

se vuelva dependiente de las remesas. Mientras, la desprotección que genera la creciente selectividad de las políticas de admisión de los inmigrantes, que no van a la par con las políticas de integración, puede generar tensiones sociales, amenazar su dignidad y violar sus derechos.

C. - La migració internacional irregular té moltes conseqüències negatives com ara el tràfic il·lícit d'éssers humans, com combat l'OIM aquestes qüestions?

C. - La migración internacional irregular tiene muchas consecuencias negativas como la trata y el tráfico ilícito de seres humanos, ¿cómo combate la OIM estas cuestiones?

N. N. - El tràfic de persones és un dels problemes més urgents relacionats amb la circulació dels individus. Les dades de què disposem indiquen que l'amplitud geogràfica del problema ha augmentat i que la majoria de les víctimes són dones i nins.

Per tal de combatre aquesta tara, realitzem campanyes de conscienciació i d'informació sobre els riscos i possibles conseqüències de la migració irregular. A més, l'OIM protegeix i promou els drets i el benestar de les víctimes del

jurídico y médico, asistencia para el regreso voluntario a sus países de origen y reintegración y rehabilitación a su retorno. En el ámbito de la lucha contra la trata, hemos ayudado a distintos gobiernos a crear y gestionar una base de datos relativa a las rutas de la trata, los métodos utilizados por los traficantes y el perfil de las víctimas, así como sus necesidades.

Comprendo que los Estados deben poder ejercer su derecho soberano a defender sus fronteras para proteger la seguridad y el bienestar de sus ciudadanos, pero un enfoque puramente restrictivo hacia las migraciones irregulares no es deseable ni factible y puede comprometer seriamente los derechos de estas personas.

C. - Les xifres de la transferència de remeses en els països d'origen superen àmpliament les quantitats que els països donants destinen en concepte d'assistència al desenvolupament. Però les remeses no haurien de substituir les inversions en desenvolupament...

C. - Las cifras de la transferencia de remesas en los países de origen superan ampliamente las cantidades que los países donantes destinan en concepto de asistencia al desarrollo. Pero las remesas no deberían sustituir a las inversiones en desarrollo...

© OIT / M. Crozet / Francia

© IOM / Rocío Sanz / Nauru

tràfic, els ofereix refugi, assessorament psicosocial, jurídic i mèdic, assistència per al retorn voluntari als seus països d'origen i reintegració i rehabilitació a la seva tornada. En l'àmbit de la lluita contra el tràfic, hem ajudat distints governs a crear i a gestionar una base de dades referent a les rutes del tràfic, els mètodes utilitzats pels traficants i el perfil de les víctimes, així com les seves necessitats.

Comprendc que els estats han de poder exercir el seu dret sobirà a defensar les seves fronteres per protegir la seguretat i el benestar dels seus ciutadans, però un enfocament purament restrictiu cap a les migracions irregulars no és desitjable ni factible i pot comprometre seriosament els drets d'aquestes persones.

N. N. - La trata de personas es uno de los problemas más urgentes relacionados con la circulación de los individuos. Los datos que disponemos, indican que la amplitud geográfica del problema ha aumentado y que la mayoría de las víctimas son mujeres y niños.

Para combatir esta lacra, realizamos campañas de concienciación y de información sobre los riesgos y posibles consecuencias de la migración irregular. Además, la OIM protege y promueve los derechos y el bienestar de las víctimas de la trata, ofreciéndoles refugio, asesoramiento psicosocial,

N. N. - Només l'any 2005, les nacions d'origen reberen 233.000 milions de dòlars a través de les remeses. Com que les remeses tenen un benefici immediat i visible, alguns governs se senten temptats de deixar simplement que aquestes segueixin el seu curs, la qual cosa és un error. Els països poden tornar-se dependents dels corrents de remeses i suplir-les per polítiques de desenvolupament encertades. Sense l'entorn econòmic apropiat, la migració internacional pot convertir zones d'enviament de migrants en guarderies i asils, i perdre els recursos humans que podrien utilitzar aquest ingrés de manera productiva, en lloc de produir economies dinàmiques que, amb el temps, ofereixin alternatives interessants a la migració.

Convertir les remeses en una eina de codesenvolupament és l'objectiu de nombrosos programes en tot el món. A Mèxic, per exemple, el programa Tres por Uno fa que per cada dòlar enviat a Mèxic per un migrant, l'Estat Federal afegeixi un dòlar i les autoritats locals un altre, i que aquests tres dòlars s'inverteixin en projectes de desenvolupament en les comunitats d'origen.

La nostra organització du a terme el programa de codesenvolupament MIDA (Migració per al Desenvolupament a Àfrica), que consisteix en la transferència de recursos intel·lec-

© IOM / Jonathan Perugia / Indonesia

tuals i financers dels migrants als seus països d'origen. La inestabilitat política, els conflictes armats, l'atur i la pobresa, són els responsables que moltes regions d'Àfrica no tinguin recursos humans qualificats en sectors tan fonamentals com la sanitat, l'educació, el desenvolupament rural o el teixit econòmic; els poso un exemple: només a París hi ha més metges beninesos que en tot Benín. La "fuga de cervells" suposa un seriós obstacle per al desenvolupament.

A través del MIDA, els migrants tenen la possibilitat d'ajudar els seus països d'origen amb estades temporals o virtuals (a través d'Internet). Aquest programa, que s'executa a la zona dels Grans Llacs, a Etiòpia i a Ghana, i està finançat, respectivament, pel govern de Bèlgica, el govern italià i el govern holandès, té una enorme repercussió en l'enfortiment dels serveis socials bàsics dels països d'origen.

N. N. - *Sólo en 2005, las naciones de origen recibieron 233.000 millones de dólares a través de las remesas. Como las remesas tienen un beneficio inmediato y visible, algunos gobiernos se sienten tentados a dejar simplemente que éstas sigan su curso, lo cual es un error. Los países pueden volverse dependientes de las corrientes de remesas y suplirlas por políticas de desarrollo acertadas. Sin el entorno económico apropiado, la migración internacional puede convertir zonas*

de envío de migrantes en guarderías y asilos, y perder los recursos humanos que podrían utilizar ese ingreso de forma productiva, en lugar de producir economías dinámicas que, con el tiempo, ofrezcan alternativas interesantes a la migración.

Convertir las remesas en una herramienta de codesarrollo es el objetivo de numerosos programas en todo el mundo. En México, por ejemplo, el programa Tres por Uno hace que, por cada dólar enviado a México por un migrante, el Estado Federal añada un dólar y las autoridades locales otro, invirtiéndose esos tres dólares en proyectos de desarrollo en las comunidades de origen.

Nuestra organización lleva a cabo el programa de codesarrollo MIDA (Migración para el Desarrollo en África), que consiste en la transferencia de recursos intelectuales y financieros de los migrantes a sus países de origen. La inestabilidad política, los conflictos armados, el paro y la pobreza, son los responsables de que muchas regiones de África carezcan de recursos humanos cualificados en sectores tan fundamentales como la sanidad, la educación, el desarrollo rural o el tejido económico; les cito un ejemplo: sólo en París hay más médicos beninesos que en todo Benín. La "fuga de cerebros" supone un serio obstáculo para el desarrollo.

A través del MIDA, los migrantes tienen la posibilidad de ayudar a sus países de origen con estancias temporales o virtuales (a través de internet). Este programa, que se ejecuta en la zona de los Grandes Lagos, en Etiopía y en Ghana, y está financiado, respectivamente, por el gobierno de Bèlgica, el gobierno italiano y el gobierno holandés, está teniendo una enorme repercusión en el fortalecimiento de los servicios sociales básicos de los países de origen.

C. - *Avui en dia, almenys la meitat dels 190 milions de migrants són dones, s'està produint una feminització dels fluxos migratoris?*

C. - *Hoy en día, al menos la mitad de los 190 millones de migrantes son mujeres, ¿se está produciendo una feminización de los flujos migratorios?*

N. N. - Sí, i a més no respon al patró clàssic de la migració femenina, lligada a la reunificació familiar. En l'actualitat les dones es desplacen soles per tal de millorar la seva situació econòmica i social.

Penso que l'autonomia de les dones migrants serà el detonant d'un canvi apreciable en el conjunt de les societats d'origen. Però, és necessari millorar la seva posició tant en els països receptors com en els països d'origen.

© IOM / Jacqueline Koch / Indonesia

La desigualtat de gènere també és present en els països de destinació, on els homes migrants tendeixen a guanyar més diners que les dones migrants. Això no obstant, és interessant observar les diferents motivacions d'homes i de dones en l'enviament de remeses. Mentre que els homes transfereixen els fons amb la finalitat d'invertir (la compra d'un terreny, un habitatge, arrels agrícoles o bestiar), les dones ho fan amb la intenció de millorar el benestar de la família, en matèria de salut, nutrició, educació i higiene.

N. N. - Sí, y además no responde al patrón clásico de la migración femenina, ligada a la reunificación familiar. En la actualidad las mujeres se desplazan solas para mejorar su situación económica y social.

Pienso que la autonomía de las mujeres migrantes será el detonante de un cambio apreciable en el conjunto de las sociedades de origen. Pero, es necesario mejorar su posición tanto en los países receptores como en los países de origen. La desigualdad de género también está presente en los países de destino, donde los hombres migrantes tienden a ganar más dinero que las mujeres migrantes. Sin embargo, es interesante observar las diferentes motivaciones de hombres y mujeres en el envío de remesas. Mientras los

En molts països empobrits les remeses superen àmpliament els recursos de l'assistència per al desenvolupament que proporcionen els països donants

En muchos países empobrecidos las remesas superan ampliamente los recursos de la asistencia para el desarrollo que proporcionan los países donantes

hombres transfieren los fondos con propósitos de inversión (la compra de un terreno, una vivienda, aperos agrícolas o ganado), las mujeres lo hacen con la intención de mejorar el bienestar de la familia, en materia de salud, nutrición, educación e higiene.

C. - La relació amb el desenvolupament és doncs un dels aspectes més prometedors del fenomen de la migració internacional?

C. - ¿La relación con el desarrollo es pues uno de los aspectos más prometedores del fenómeno de la migración internacional?

N. N. - Sí, i esperem que en el Diàleg d'Alt Nivell sobre la Migració Internacional i el Desenvolupament, organitzat per les Nacions Unides per al setembre proper, la bona voluntat de la comunitat internacional produeixi resultats pràctics. Molts poden ser els fruits de la col·laboració entre països d'origen i destinació per crear associacions que fomentin els efectes positius de la migració i promoguin la migració a través de vies legals.

N. N. - Sí, y esperamos que en el Diálogo de Alto Nivel sobre la Migración Internacional y el Desarrollo, organizado por las Naciones Unidas para el próximo septiembre, la buena voluntad de la comunidad internacional produzca resultados prácticos. Muchos pueden ser los frutos de la colaboración entre países de origen y destino para crear asociaciones que fomenten los efectos positivos de la migración y promuevan la migración a través de vías legales.

www.iom.int